2016D12802

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën over de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken van 11 maart 2016 betreffende het fiche inzake het Actieplan ter versterking van de strijd tegen terrorismefinanciering (Kamerstuk 22 112, nr. 2076).

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De adjunct-griffier van de commissie,
Van den Eeden

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het Actieplan ter versterking van de strijd tegen terrorismefinanciering en de kabinetsreactie in de vorm van een BNC-fiche. Voor de leden van de VVD-fractie dient volle inzet gepleegd te worden op het bestrijden van terrorismefinanciering. Gezien alle gebeurtenissen dient Nederland, zeker als voorzitter van de Europese Unie, erop toe te zien dat de lopende wetgevingsprocessen om terrorismefinanciering aan te pakken rap en secuur worden afgerond. Zonder financiering heeft terrorisme minder kans. De leden van de fractie van de VVD steunen dan ook maatregelen die terrorismefinanciering op een effectieve en efficiënte manier kunnen voorkomen. Deze leden hebben echter nog wel een aantal vragen.

Terrorismefinanciering moet natuurlijk allereerst bij de bron aan gepakt worden, dat wil zeggen waar de financieringsstromen voor terrorisme beginnen. Hoe zorgt de huidige regelgeving en het voorliggende actieplan daarvoor? Hoe wordt dit aangepakt? Welke rol hebben bijvoorbeeld de Wereldbank en IMF in landen van oorsprong van financieringsstromen van terrorisme? Wat zijn de knelpunten bij het aanpakken van terrorismefinanciering in gebieden waar de nationale overheden ter plaatse zelf geen inzet plegen en hoe wordt daar mee omgegaan?

In hoeverre is er zicht op de omvang en de oorsprong van terrorismefinanciering? Hoe effectief en efficiënt zijn de maatregelen geweest die tot nu toe zijn ingevoerd? Hoe is de strijd tegen terrorismefinanciering effectiever en efficiënter te voeren. Wat zijn de grootste knelpunten, problemen en/of lacunes op dit moment op het terrein van terrorismefinanciering die niet aangepakt kunnen worden? En hoe dragen de voorgestelde maatregelen daaraan bij?

Wat en hoe kunnen nieuwe technologische ontwikkelingen en innovatie bijdragen aan het effectiever en efficiënter tegengaan van terrorismefinanciering? En wat en hoe aan minder administratieve lasten?

Waarom kan Nederland tijdens het EU-voorzitterschap zich bij dit voorstel wel uitgebreid uitspreken over de (on-)wenselijkheid van de verschillende voorstellen, en bijvoorbeeld bij het voorstel over belastingontwijking ATAP (Anti Tax Avoidance Package) niet?

De Europese Commissie roept lidstaten op om de implementatiedatum van de 4^{e} anti-witwasrichtlijn te vervroegen. Klopt het dat de 4^{e} anti-witwasrichtlijn uiterlijk medio 2017 geïmplementeerd moet zijn? Zo nee, wanneer dan wel? Wanneer wordt de Implementatiewet voor de 4^{e} anti-witwasrichtlijn aan de Tweede Kamer voorgelegd? Waarom vervroegt Nederland de implementatiedatum niet? En hoe is dit gekoppeld aan het UBO-register, waar recent ook een schriftelijk overleg over is gestart?

Bij maatregel 2 (lijst derde landen) staat dat zoveel mogelijk zou moeten worden aangesloten bij lijsten die in FATF-verband worden opgesteld. Waarom wordt niet volledig aangesloten bij de lijsten? Waar hangt dit vanaf?

De leden van de VVD-fractie vinden zoals bekend FinTech-ontwikkelingen van belang. Bij maatregel 4 (virtuele valuta platforms, zoals bitcoins) zal Nederland zich bij een wetgevingsvoorstel inzetten voor verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen. Het kabinet heeft eerder aangegeven zich hier inderdaad zorgen over te maken, omdat er een hoog risicoprofiel is

volgens De Nederlandsche Bank (DNB) en de European Banking Authority (EBA). In hoeverre gaan de maatregelen ervoor zorgen dat het risico-profiel lager wordt? En indien deze maatregelen daar voor zorgen, kan er dan ook op andere fronten weer meer ruimte komen voor deze sector? De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat dit type maatregelen in nauw overleg met de betrokken sectoren tot stand moeten komen. Gaat de Minister ook met de Verenigde Bitcoinbedrijven Nederland (VBN) overleggen hierover? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan de Minister de Tweede Kamer over de uitkomsten rapporteren?

Welke sectoren kunnen geraakt worden door de maatregelen 4 «prepaid cards» en 10 «illegaal vervoer van cash geld» en/of maatregelen ter beperking van het gebruik van het 500 euro biljet? In hoeverre zal bij de laatste sprake zijn van een waterbedeffect: namelijk dat uitgeweken zal gaan worden naar andere biljetten en/of valuta? De Europese Centrale Bank (ECB) gaat natuurlijk over het al dan niet afschaffen van het 500 euro biljet: kan de Minister aangeven wat de opvatting en/of stand van zaken zijn bij de ECB hierover?

Wat wordt precies bedoeld met centrale registers van bank- en betaalrekeningen of centrale systemen voor gegevensontsluiting? Er wordt gerefereerd aan een Nederlandse ontwikkeling, maar in hoeverre is dit iets nationaals? Hoe gaan de Nederlandse en Europese ontwikkelingen op elkaar aansluiten?

Wat wordt concreet bedoeld met het aanvullen van de bestaande overeenkomst tussen de EU en de VS met betrekking tot het Terrorist Finance Tracking Programme (TFTP)?

Welke verschillen zijn er op dit moment bij het uitvoeren van de Sanctiewet 1977, een kaderwet en de grondslag voor de uitwerking van (inter-)nationale regels ter uitvoering van de internationale sanctiemaatregelen, dan wel de interpretatie over de uitvoering door de financiële toezichthouders, tussen Nederland en andere EU-landen (zoals het Verenigd Koninkrijk)?

Actal heeft in een recent onderzoek ook naar de Sanctiewet 1977 gekeken: «Gegeven het maatschappelijk doel van de Wwft en de Sanctiewet is een lastenluwe uitvoering van deze screenings en meldingen alleen te realiseren als de informatiepositie van de overheid hierdoor niet wordt aangetast. De uitvraag kan worden vereenvoudigd door betere indicatoren te ontwikkelen, in het bijzonder voor het mkb. Elementen die hierbij moeten worden overwogen zijn standaardisatie en transparantie van gegevens en kenmerken. Wij adviseren om op mkb-kredieten gerichte methodes voor detectie en screening in het kader van de Wwft en de Sanctiewet te laten ontwikkelen en te accepteren.» En: «De uitdaging is om – speciaal voor het MKB – goede indicatoren te ontwikkelen en de processen te vereenvoudigen, zodat de overheid wel goed geïnformeerd blijft, maar de kosten van kredietverstrekking omlaag kunnen.» In hoeverre gaat de Minister hier naar kijken?

De leden van de VVD-fractie steunen de inzet om een goed impactassessment op te stellen, maar vindt dat dit breder moet dan alleen de maatregelen 4 en 10. Is de Minister daartoe bereid? Zo nee, waarom niet? Waarom kunnen de maatregelen 4 en 10 vooral invloed hebben op specifieke Europese bedrijfstakken, waaronder telecommunicatiesector en de retailsector? Waarom worden specifiek deze twee sectoren genoemd? In hoeverre heeft de Minister overleg met de betrokken sectoren? En wanneer kan de Minister de Tweede Kamer informeren over de uitkomsten van overleg met betrokken sectoren? Welke andere sectoren

zullen de effecten van de voorgestelde maatregelen (ook anders dan de maatregelen 4 en 10) in het actieplan kunnen gaan merken? Hoe vindt hier overleg mee plaats?

De leden van de VVD-fractie lezen dat voor de aangekondigde maatregelen in wetgevingsvoorstellen en actieplannen, mogelijk zal worden ingegaan op regeldruk en administratieve lasten door de Europese Commissie. Deze leden vinden dat er sowieso altijd op deze twee aspecten in moet worden gegaan. Hoe staat de Minister daarin? En is de Minister bereid te pleiten dat sowieso in zal worden c.q. moeten gegaan op regeldruk en administratieve lasten door de Europese Commissie? Zo nee, waarom niet? Welke sectoren kunnen of zullen te maken krijgen met hogere regeldruk en hogere administratieve lasten als gevolg van de voorgestelde maatregelen in het actieplan en welke met minder?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie stellen met leedwezen vast, dat de lafhartige aanslagen in Brussel van 22 maart andermaal onderstrepen dat alles op alles gezet moet worden om terrorisme te bestrijden. Een essentieel onderdeel daarvan is de bestrijding van de financiering van terrorisme. Voorkomen moet worden dat terroristen en terroristische netwerken de middelen ter beschikking krijgen om aanslagen voor te bereiden en uit te voeren. De leden van de PvdA-fractie onderschrijven dan ook het doel van het actieplan om het financieren van terrorisme nog intensiever te gaan bestrijden. De genoemde leden ondersteunen de toegezegde coöperatieve opstelling van Nederland ten aanzien van de door de Europese Commissie aangekondigde maatregelen. De leden van de PvdA-fractie hebben nog de volgende vragen.

De leden van de PvdA-fractie vragen wanneer implementatie van de vierde anti-witwasrichtlijn is voorzien?
De leden van de PvdA-fractie vragen naar de stand van zaken van de voorstellen die met Frankrijk zijn gedaan voor het instellen van een EU-platform voor het delen van nationale bevriezingsmaatregelen. Hoe is door andere lidstaten gereageerd op deze voorstellen? Wanneer is een dergelijk platform naar verwachting opgericht?
De leden van de PvdA-fractie begrijpen dat het opvragen of vorderen van gegevens van banken noodzakelijk kan zijn bij het bestrijden van terrorismefinanciering. De Europese Commissie wil de mogelijkheden hiertoe uitbreiden; hoe kijkt de Minister daar tegenaan? Vergt een eventuele uitbreiding aanpassing van wet- en regelgeving en hoe wordt de privacy van mensen in dit geval gewaarborgd?
De leden van de PvdA-fractie zijn voorstander van afschaffing van het 500 euro biljet, dit is een unieke kans om criminele en terroristische organisaties van middelen te ontdoen. De ECB heeft toegezegd onderzoek te zullen doen naar de voor- en nadelen van afschaffing; de genoemde leden vragen wanneer dit onderzoek naar verwachting is afgerond?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het BNC-fiche over het Actieplan ter versterking van de strijd tegen terrorismefinanciering. De leden hebben daarover enkele vragen.

De leden van de SP-fractie vragen of de Minister een voorlopig overzicht kan geven van de te behandelen voorstellen binnen het behandelingstraject van de Ecofin en eventuele andere raden waar de voorstellen besproken zullen worden. Een aanduiding van de planning, inclusief de

implementatietermijn van de diverse maatregelen, zouden de leden op prijs stellen.

De leden van de SP-fractie constateren dat de voorstellen die betrekking hebben op centrale registers van bank- en betaalrekeningen of centrale systemen voor gegevensontsluiting mogelijk gevolgen hebben voor het bankgeheim. Kan de Minister dat bevestigen, en zo ja, aangeven wat de gevolgen zijn? Wat zijn de gevolgen voor de privacy van cliënten als het gaat om cliëntenonderzoek en toepassing daarvan op vooraf betaalde instrumenten zoals prepaid cards?

De leden van de SP-fractie constateren voorts dat diverse voorstellen uit het actieplan gevolgen zullen hebben voor de privacy van burgers in algemene zin, gezien er grondiger gegevensuitwisseling plaats zal vinden. Is de Minister bereid om de Commissie te vragen deze gevolgen uitgebreid in kaart te brengen?

De leden van de SP-fractie delen het verzoek van de Minister om aan te geven wat het financieel beslag van de toekomstige voorstellen zal zijn, en vragen de Minister om erop aan te dringen dat deze informatie tijdig naar de nationale parlementen gestuurd wordt.

Kan de Minister aangeven of en in hoeverre het Actieplan gevolgen heeft voor de oprichting van het Europees Openbaar Ministerie, zo vragen de leden van de SP-fractie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De urgentie om antiterrorisme wetgeving aan te passen is groot. De leden van de CDA-fractie pleiten dan ook voor spoed, echter hierbij moet rekening gehouden worden met de grenzen van Europese rechtsstatelijke waarden. Van het gehele pakket terrorisme bestrijdingsmaatregelen van de Europese Commissie zijn de maatregelen omtrent de strijd tegen terrorismefinanciering van essentieel belang om de gang van (potentiele) terroristen te volgen en te hinderen. De leden van de CDA-fractie willen dan ook een inschatting van de Minister over wanneer voorgestelde maatregelen inwerking treden. Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie de Minister in hoeverre deze beperkt is in het overbrengen van de Nederlandse positie gezien zijn rol als voorzitter.

Dit overleg betreft voorstellen van de Europese Commissie die niet compleet nieuw zijn, maar het uitbouwen en moderniseren van al eerdere voorstellen. Het betreft voornamelijk het uitbouwen van de anti-witwasrichtlijn. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister wat de reden is dat er tot op dit moment de voorgestelde maatregelen omtrent terrorismefinanciering nog niet zijn genomen. De eerste grote aanslag, Madrid, is toch al meer dan 10 jaar geleden. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister om aan te geven door welke institutie het nemen van maatregelen wordt vertraagd.

Dit actie plan verwijst naar de doeltreffendheid van het EU-VS TFTP en stelt voor uit te zoeken of een EU capaciteit wenselijk is. Europese capaciteit om financiering van terrorisme op te sporen is zeer beperkt. Momenteel kan de EU slechts aan de betalingsgegevens van SWIFT komen via de VS d.m.v. het EU-VS TFTP. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of deze bereid is om in Europees verband de Commissie te vragen om met voorstellen te komen voor een EU Terrorist Finance Tracking Program (TFTP).

Over twee concrete voorstellen van de Europese Commissie vragen de leden van de CDA-fractie opheldering van de Minister. De Commissie stelt voor om versneld een lijst met landen vast te stellen waarvan de Commissie van oordeel is dat zij strategische tekortkomingen hebben bij de bestrijding van terrorismefinanciering en witwassen. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister om een indicatie te geven van welke landen dit betreft. Gezien de honest broker rol die de Nederlandse regering als voorzitter aanneemt in onderhandelingen vragen de leden van de CDA-fractie in hoeverre er invloed op deze lijst kan worden uitgeoefend. Wanneer bijvoorbeeld Turkije op deze lijst staat en dus niet capabel gevonden wordt inzake deze antiterrorisme maatregelen conflicteert dat met andere onderhandelingen en afspraken die de EU met Turkije heeft gemaakt. De leden van de CDA-fractie willen van de Minister absoluut helder hebben hoe dergelijke belangenverstrengeling door de leden van nationale parlementen gecontroleerd kan worden. Wanneer dat niet mogelijk is vragen de leden van de CDA-fractie, hoewel dit niet wenselijk is gezien de urgentie van deze voorstellen, een behandel voorbehoud tot na het Nederlands voorzitterschap.

In het BNC-fiche stelt de Minister dat Nederland in beginsel positief staat tegenover een risicobeoordeling op EU niveau. Nederland houdt daarbij oog op het bereik van dit assessment zodat de in de beoordeling benoemde risico's supranationaal van karakter zijn. De leden van de CDA-fractie onderschrijven het nut van een dergelijk assessment, maar vragen de Minister welke consequenties worden verbonden aan dergelijke risicobeoordeling en in hoeverre Nederland op basis hiervan gedwongen wordt aanpassingen te doen in de nationale wetgeving.

In het pakketvoorstel pleit de Europese Commissie er voor dat gegevensuitwisseling tussen EU en VN verbeteren. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister duidelijk aan te geven wat hiermee bedoeld wordt, of het gaat om individuele Europese lidstaten en de VN, of om Europese databanken, inlichtingendiensten en de VN. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of uitwisselen van gegevens binnen EU ook onderdeel uitmaken van de voorstellen, en vragen de Minister een update te geven omtrent de vorderingen van uitwisseling van gegevens tussen Europese lidstaten.

De leden van de CDA-fractie vragen naar de relatie met de ontwikkeling van het UBO-register en hoe dit vorm krijgt binnen het actieplan van de strijd tegen terrorismefinanciering?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het Fiche met betrekking tot het actieplan ter versterking van de strijd tegen terrorismefinanciering. Deze leden onderschrijven het belang van maatregelen om bronnen van terrorismefinanciering aan te pakken, om terrorismefinanciering te identificeren en om het illegaal vervoer van contante middelen ten behoeve van terrorismefinanciering tegen te gaan. Er kan een krachtige bijdrage worden geleverd aan de strijd tegen terrorisme door de toegang tot financieringsbronnen af te snijden. Deze leden zien de uitwerking van de aangekondigde maatregelen van de Europese Commissie met veel belangstelling tegemoet en benadrukken dat vanwege het grensoverschrijdende karakter van terrorismefinanciering het van groot belang is dat hiertegen gezamenlijk in Europees verband wordt opgetreden. Deze leden vragen de Minister om bij de beoordeling van de aangekondigde maatregelen oog te hebben voor de balans tussen het bevorderen van de veiligheid en het beschermen van de grondrechten, waaronder het recht van gegevensbescherming.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de fractie van GroenLinks hebben kennisgenomen van het voorstel. Het is wenselijk dat effectieve maatregelen om terrorismefinanciering te voorkomen zo snel mogelijk worden geïmplementeerd. In dit verband vragen de leden van de fractie van GroenLinks om een uitgebreidere tijdsplanning voor de verschillende maatregelen. Hoe beoordeelt de Minister de opmerking van Europees Commissaris Avramopoulos dat de lidstaten te traag zijn met de uitvoering in dit verband? Ziet de Minister mogelijkheden om binnen de bestaande opsporingsbevoegdheden meer Europees samen te werken? Hebben de Europese Commissie en andere Europese instellingen voldoende capaciteit om extra taken op zich te nemen?
Over de afzonderlijke maatregelen hebben de leden een aantal vragen: Nederland maakt een voorbehoud bij maatregel 3. Deze leden willen graag weten wat dit behelst en wat de reden hiervoor is? Welke risico's wil Nederland buitensluiten?
Betekent dit dat Nederland niet wil dat landgebonden terrorismerisico's (zoals in het verleden ETA en IRA) een EU-risicobeoordeling krijgen?

Wat is de voortgang van het EU-platform voor het delen van nationale bevriezingsmaatregelen?

Welke uitwerking is voorzien van maatregel 8? Heeft Nederland hierin voorbehouden vooraf gemaakt? Zo ja, welke zijn dit?

Welke uitwerking is voorzien voor de technische bijstand aan derde landen in de bestrijding van terrorismefinanciering? Is hierin een coördinerende rol van de EDEO voorzien? Kan Nederland een dergelijke rol ondersteunen?